

การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

The development of schools guidance management based on Deming Cycle (PDCA)
under the Office of Chiang Mai Primary Educational Service Area 1.

ณัฐกรรณ์ มิ่งเมืองนล¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำเนา หมื่นแจ่ม²

Natphon Mingmaungnon¹ Asst. Prof. Dr.Samnao Muenjam²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 และเพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 กลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 87 คน และครูแนะแนว 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูแนะแนวมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.48$, $\sigma=1.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปได้ดังนี้ ด้านที่มีสภาพปัญหาสูงสุด ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.66$, $\sigma=1.04$) รองลงมาได้แก่ ด้านการเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน (Plan) มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.60$, $\sigma=1.01$) และด้านติดตามประเมินผลและรายงาน (Check) มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.45$, $\sigma=0.97$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act) มีสภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.22$, $\sigma=1.01$)

2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำข้อคำถามการระดมสมองและการจัดทำร่างคู่มือ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ หน้าปก ปกรอง คำนำ สารบัญ บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ ส่วนเนื้อหา มี 3 บทประกอบด้วย บทที่ 1 การแนะแนวในโรงเรียน บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนว บทที่ 3 แนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก และประวัติย่อผู้เขียน 2) ดำเนินการ

คำสำคัญ: งานแนะแนว, การบริหารงานแนะแนว, การบริหารงานคุณภาพ

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Master of student, Educational Administration Program, Chiang Mai Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²Course teacher in master Educational Administration Program, Chiang Mai Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ณัฐกรรณ์ มิ่งเมืองนล, chakparuncmru@gmail.com, gusjung0303@gmail.com

รับเมื่อ 2 พฤษภาคม 2563 แก้ไข 18 พฤษภาคม 2563 ตอปรับ 20 พฤษภาคม 2563

ประชุมกลุ่มย่อย Focus Group เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยมีประเด็นในการสนทนา 6 ประเด็น ดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายของคู่มือ กำหนดประเภทของผู้ใช้คู่มือ ความเหมาะสมของรูปแบบคู่มือ กำหนดขอบเขตการจัดทำเนื้อหาคู่มือ กำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน และลำดับเนื้อหาในการเขียนคู่มือ จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 3) ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือในด้านเนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านการนำไปใช้ ด้านความเที่ยงตรงในการใช้งาน และด้านความเชื่อมั่นในการใช้งาน โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า เหมาะสมทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ 4) ผู้ศึกษาทำการปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์คู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ฉบับสมบูรณ์

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the school guidance administrative condition under the Chiangmai Primary Educational Service Area Office 1 for developing schools guidance management based on Deming Cycle (PDCA) under the Office of Chiangmai Primary Educational Service Area 1. The population were 87 school administration and 87 teacher counselors. The instrument was a questionnaire of school guidance administrative problem conditional in school under the Chiangmai Primary Educational Service Area Office 1. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study can be summarized as follows:

1. The results of the study can be summarized as follows the school administration and teacher counselors with the school guidance administrative condition under the Chiangmai Primary Educational Service Area Office 1 in overall was at a moderate level ($\mu=3.48$, $\sigma=1.01$). It was summarized in each items as followed the highest problem item was the following plan stage (Do), the problem condition rating scale was in high ($\mu=3.66$, $\sigma=1.04$) followed by the preparing of plan operation stage (Plan), the problem condition rating scale was in high ($\mu=3.60$, $\sigma=1.01$) and the follow-up and evolutions stage (check), the problem condition rating scale was in moderate ($\mu=3.45$, $\sigma=0.97$). The lowest average item was the implement and evaluate stage, the problem condition was in moderate ($\mu=3.22$, $\sigma=1.01$)

2. The development of the school guidance based on Deming Cycle (PDCA) handbook followed as 1) studied the concept documents, theories, analyzed, synthesized and summarized the information from the studied of the school guidance administrative condition under the Chiangmai Primary Educational Service Area Office 1 as the based information to make the questions in focus group. The draft handbook consisted of 3 sections. The preliminary section consisted of the title page, the preface, the list of tables/ the list of illustrations. The content consisted of chapter 1 the school guidance, chapter 2 the concept of guidance administrative, chapter 3 the process of the school guidance administrative based on Deming Cycle (PDCA). The reference section consisted of bibliography, appendix and a short writer resume. 2) Managed the focus group for developing the school guidance based on Deming Cycle (PDCA) under the Chiangmai Primary Educational Service Area Office 1 with six issues of conversation followed as determined the hand book's target, determined the kind of the handbook's user & reasonableness of the handbook's form, determined the scope for setting the handbook's content, determined the information in each step, arranged the content for writing the handbook. Then improved by the suggestions 3

Checked the exactness of the hand book in content, form, utilization validity and assessment for using. The 3 experts found all the sections were suitable in 100% followed the criteria of the student was set. 4) Improved and printed the complete version of school guidance based on Deming Cycle (PDCA).

Keywords: Schools guidance, Schools guidance management, Quality management

ภูมิหลัง

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 20) ได้กล่าวถึงงานแนะแนวว่า เป็นงานที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักขอบเขตความสามารถเห็นคุณค่าของตน รู้จักใช้วิชาความรู้ในการแก้ปัญหาวางแผนชีวิตตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขในสังคม ประกอบกับแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 24 – 25) โดยในระยะแรกจะเป็นการสร้างรากฐานด้านแรงงานให้ได้มาตรฐานสากล (Productive Manpower) และมุ่งพัฒนาคนให้มีทักษะการเป็นแรงงานในยุคอุตสาหกรรม 4.0 เพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจ้างงาน รูปแบบการทำงาน และอาชีพใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมากมายนั้น โรงเรียนทุกแห่ง จึงควรมีการจัดการบริหารงานแนะแนวที่สามารถตอบสนองของความต้องการ ความถนัด ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วนเหมาะสม โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมพัฒนา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญในการแนะแนว รวมทั้งส่งเสริมในเรื่องของความมุ่งมั่นความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ และศิลป์ในการจัดกิจกรรมการแนะแนวในโรงเรียน เพื่อที่จะได้ตอบสนองของความมุ่งมั่นและหลักการดังกล่าวได้นั้น จำเป็นต้องมีการจัดระบบการบริหารงานที่ดี มีกระบวนการตามลำดับขั้นที่ชัดเจน มีการนำผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์ และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนในปีต่อ ๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ที่หลากหลาย โดยระบบและกระบวนการบริหารงานแนะแนวเป็นที่ยอมรับและนำมาปฏิบัติกันอย่างแพร่หลายได้แก่ การบริหารงานแนะแนวตามแนวคิดของเดมมิง (Edward Deming)

การบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรส่วนใหญ่เพราะยังไม่มีมีการจัดระบบข้อมูล ที่ชัดเจน มีการปฏิบัติงานแต่ขาดการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ขาดเอกสารและขาดการวิเคราะห์ตามข้อมูลที่ได้มา ซึ่งสาเหตุมาจากครู ที่รับผิดชอบงานแนะแนวไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดบริการแนะแนวอย่างเพียงพอและที่สำคัญที่สุด ก็คือผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของงานแนะแนวเท่าที่ควร ไม่สนับสนุนหรือติดตามผลการปฏิบัติงานแนะแนวทำให้ ครูที่ทำหน้าที่แนะแนวขาดกำลังใจในการปฏิบัติงาน (พิศาล ทรัพย์ปราษฎ, 2549, บทคัดย่อ)

ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงาน คุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 และนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

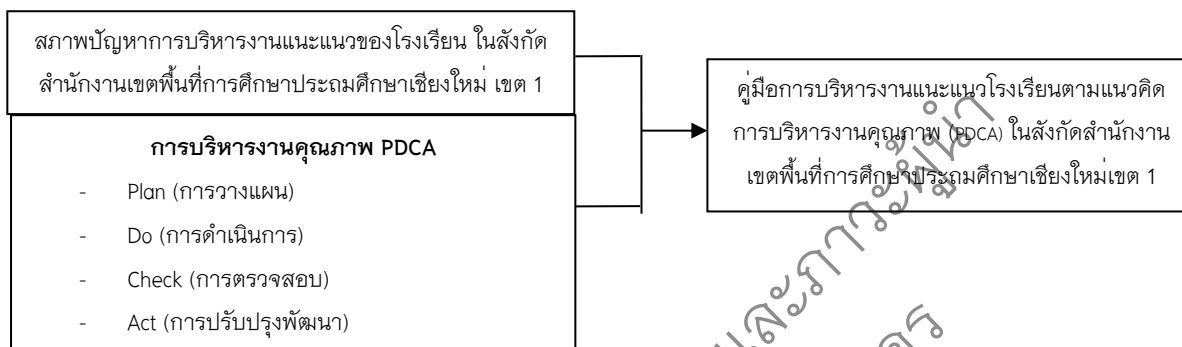
คำถามการวิจัย

1. สภาพปัญหาในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มีอยู่ในระดับใด
2. คู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอนและองค์ประกอบอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
2. เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจ สภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

1. ประชากร ทั้งหมด 180 คน

- 1.1 รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 1 คน
- 1.2 ศึกษานิเทศก์กลุ่มงานส่งเสริมการจัดการศึกษา 5 คน
- 1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา 87 คน
- 1.4 ครูแนะแนว 87 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 ที่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้ประชากรในการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 174 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 87 คน และครูแนะแนว 87 คน

ตอนที่ 2 การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำ Focus Group จำนวน 9 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 3 คน ผู้บริหารโรงเรียน 3 คน และครูแนะแนว 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

2. ข้อคำถามการประชุมย่อย (Focus Group) เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

สภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า มีสภาพปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) รองลงมาได้แก่ ด้านการเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน (Plan) และด้านติดตามประเมินผลและรายงาน (Check) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act)

1. ด้านการเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน (Plan) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การประชาสัมพันธ์สร้างเครือข่ายในสถานศึกษา และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการดำเนินงานแนะแนว รองลงมาได้แก่ การศึกษาแผนพัฒนาการแนะแนว ขอบข่ายงานแนะแนว เพื่อให้เกิดการสอดคล้องกับนโยบาย/บริบทของพื้นที่การศึกษา และการจัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานแนะแนว กำหนดโครงการ/งาน/กิจกรรมรายละเอียดงบประมาณ และมอบหมายระบุผู้รับผิดชอบ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การจัดทำ/จัดหา/พัฒนาเอกสารสื่อ และเครื่องมือการแนะแนวสำหรับครูประจำชั้น/ครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา

2. ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารดูแล นิเทศ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวติดตามการปฏิบัติงานตามแผนงานเป็นระยะ รองลงมาได้แก่ ผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามโครงการ/งาน/กิจกรรม ตามปฏิทินการปฏิบัติงานแนะแนวและงบประมาณที่วางไว้ และผู้บริหารดำเนินการส่งเสริมความร่วมมือและสร้างความตระหนักให้ครูผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ผู้บริหารมีการส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว เพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

3. ด้านติดตามประเมินผลและรายงาน (Check) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการคัดเลือกผลงานแนะแนวตามนโยบายดีเด่นระดับสถานศึกษา รองลงมาได้แก่ การจัดทำตัวบ่งชี้และแบบประเมิน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การนำแบบประเมินไปประเมินตามเวลาที่กำหนด วิเคราะห์ สรุปผลการประเมิน

4. ด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเชื่อมโยงงานแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาได้แก่ จัดทำรายงานผลเสนอต่อผู้บริหาร และรวบรวมผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนางาน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

1. ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำข้อคำถามการประชมย่อยและการจัดทำร่างคู่มือ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ หน้าที่ ปกรอง คำนำ สารบัญ บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ ส่วนเนื้อหา มี 3 บทประกอบด้วย บทที่ 1 การแนะแนวในโรงเรียน บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนว บทที่ 3 แนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก และประวัติย่อผู้เขียน

2. ดำเนินการประชมกลุ่มย่อย Focus Group เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยได้ข้อสรุปประเด็นในการสนทนา ดังนี้

2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของคู่มือฉบับนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือเป็นกรอบให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ได้นำไปใช้ในการจัดการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน

2.2 การกำหนดประเภทของผู้ใช้คู่มือ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

2.3 ความเหมาะสมของรูปแบบคู่มือ รูปเล่มควรมีขนาดเล็ก ปกควรมีการตกแต่งกราฟิกมีความสมดุลทั้งซ้ายและขวา รูปภาพประกอบหน้าปกควรมีความสอดคล้องหรือสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ตัวอักษรควรจัดขนาดให้เหมาะสมและสีตัวอักษรควรเป็นสีดำทั้งเล่ม ด้านเนื้อหาไม่ควรมีรายละเอียดมากเกินไปควรมีภาพหรือแผนภูมิประกอบ

2.4 การกำหนดขอบเขตการจัดทำเนื้อหาคู่มือ มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ ภารกิจงานแนะแนวในขอบข่ายงานบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และแนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 บท ได้แก่ บทที่ 1 การแนะแนวในโรงเรียน บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนว บทที่ 3 แนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

2.5 การกำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินการบริหารงานแนะแนวของโรงเรียนในขอบข่ายงานบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหา

สาเหตุในการปฏิบัติงานและแนวทางการจัดการศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ชั้นที่ 3 วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหามา ชั้นที่ 4 วางแผนกำหนดโครงสร้าง จัดทำ สารบัญ และเนื้อหาของคู่มือ

2.6 การลำดับเนื้อหาในการเขียนคู่มือ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนนำประกอบไปด้วย หน้าที่ปก ปรอง คำนำ สารบัญ บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ 2) ส่วนเนื้อหาบทที่ 1 การแนะนำในโรงเรียนประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมายการแนะนำ ขอบข่ายของการแนะนำ รูปแบบวิธีการแนะนำ งานบริการแนะนำ โครงสร้างและบทบาท หน้าที่ในการบริหารงานแนะนำ บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะนำประกอบด้วยหัวข้อ แนวคิดการ บริหารงานคุณภาพ (PDCA) หลักการบริหารงานแนะนำโรงเรียน องค์ประกอบของการบริหารงานแนะนำ และการ บริหารงานแนะนำโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) บทที่ 3 แนวทางในการบริหารงานแนะนำ โรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) หรือที่เรียกว่าวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วยหัวข้อ แนวทางการบริหารงานแนะนำโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) แนวทางการดำเนินงานจัดบริการ แนะนำ 5 บริการ (PDCA) รวมถึงปฏิทินการบริหารงานแนะนำในโรงเรียน 3) ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวกในเรื่องของคู่มือการใช้งานระบบ และประวัติย่อผู้เขียน

3. ตรวจสอบคู่มือการบริหารงานแนะนำโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินความเหมาะสมของคู่มือในด้าน เนื้อหา ด้านรูปแบบ ด้านการนำไปใช้ ด้านความเที่ยงตรงในการใช้งาน และด้านความเชื่อมั่นในการใช้งาน ตามเกณฑ์ ที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ พบว่า มีความคิดเห็นต่อคู่มือการบริหารงานแนะนำโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในด้านเนื้อหาที่มีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 6 รายการ ด้านรูปแบบมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 5 รายการ ด้านการ นำไปใช้มีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 4 รายการ ด้านความเที่ยงตรงในการใช้งานมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 2 รายการและด้านความเชื่อมั่นในการใช้งานมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 2 รายการ ตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ คิดเป็น ร้อยละ 100 โดยมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ (1) ปรับรูปแบบหัวข้อให้ตรงกันทั้งเล่ม (2) ควรปรับปรุงภาพ และข้อความในแผนภาพให้ชัดเจนและ (3) ภาพประกอบหน้าปกควรเป็นภาพที่สื่อความหมายชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหาของ คู่มือ

4. จัดพิมพ์คู่มือการบริหารงานแนะนำโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ฉบับสมบูรณ์ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาการบริหารงานแนะนำโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

สภาพปัญหาการบริหารงานแนะนำโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ผลการศึกษา พบว่า มีสภาพปัญหาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ เศกคัย อาศัยราช (2548, หน้า 63-65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานแนะนำของโรงเรียน การศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่าสภาพการ บริหารงานแนะนำตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียน ครูแนะนำ และครูที่ปรึกษาโรงเรียน การศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ ที่พบว่าโดยรวมสภาพการบริหารงาน แนะนำอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับ นฤมล จันทรมาน (2550, หน้า 70-71) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง

การบริหารงานแนะแนวของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พบว่าสภาพการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) เมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า

1.1 ด้านการเตรียมการวางแผนการดำเนินงาน (Plan) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การประชาสัมพันธ์สร้างเครือข่ายในสถานสถานศึกษา และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการดำเนินงานแนะแนว ทั้งนี้เพราะการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการวางแผนงาน การจัดวางมอบหมายหน้าที่ให้แก่บุคลากรในด้านต่าง ๆ มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานรวมถึงปฏิทินในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ ผู้ขับเคลื่อนหลักได้แก่ ครูและบุคลากรในโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดแนวทางการวางแผนหรือการวางแผนยังไม่ชัดเจนในการประสานงานกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดการบริหารกับการส่งเสริมการจัดงานแนะแนว กรมวิชาการ (2545, หน้า 24-25) ที่ได้กล่าวว่า การบริหารงานแนะแนวจะประสบผลสำเร็จนั้น ควรให้ความสำคัญกับการประสานงานความร่วมมือกับบุคลากรภายนอกสถานศึกษา องค์การภาครัฐและเอกชน บ้าน ศาสนสถาน ชุมชน เป็นการสร้างเครือข่ายและการยอมรับในตัวตนของครูแนะแนว ยอมรับในบทบาทหน้าที่ที่ครูแนะแนวพึงมีและนำมาสู่การปฏิบัติกับชุมชน จึงเกิดเป็นความร่วมมือสนับสนุนและให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเต็มใจ

1.2 ด้านการปฏิบัติตามแผน (Do) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารดูแล นิเทศ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวติดตามการปฏิบัติงานตามแผนงาน เป็นระยะๆ ทั้งนี้ เพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในเรื่องของการดูแล นิเทศ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร จึงส่งผลให้การดำเนินงานแนะแนวอาจไม่เป็นไปตามช่วงเวลาที่ตั้งไว้ในปฏิทิน รวมทั้งขาดเครื่องมือหรือแนวทางที่ชัดเจนให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ในการศึกษาดูแล นิเทศ กำกับ ติดตาม และสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อภิวัชรกุล พันวัน (2552, หน้า 9) ที่ได้สรุปไว้ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการร่วมกันทางการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนางานแนะแนวให้มีคุณภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้รับการแนะแนว

1.3 ด้านติดตามประเมินผลและรายงาน (Check) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการคัดเลือกผลงานแนะแนวตามนโยบายดีเด่นระดับสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะ ยังขาดการส่งเสริมในเรื่องของขวัญกำลังใจในการพัฒนางานแนะแนวในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอผลงานการแนะแนวออกสู่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและสร้างความเชื่อมั่น ความภาคภูมิใจในการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อดิษฐ์ ลัดลอยที่กล่าวว่า (2561, หน้า 13) การดำเนินงานเกี่ยวกับคนในหน่วยงานหรือองค์การอย่างเป็นระบบและเป็นกระบวนการเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแสวงหาคนดีมีความสามารถเข้าสู่องค์กร มีการวางแผนใช้กำลังคนให้เหมาะสมกับงาน รวมทั้งการอารังรักษาไว้ซึ่งคนดีมีความสามารถให้ทำงานอยู่กับองค์การด้วยการจูงใจด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การจูงใจด้วยการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสม การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและทางจิตวิทยาที่ดี การจัดระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ การให้รางวัล การยกย่องชมเชย เป็นต้น

1.4 ด้านการปรับปรุงพัฒนา (Act) อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การเชื่อมโยงงานแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอวยชัย ศรีตระกูลและคณะ (2556, หน้า 1-2) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดโครงสร้างองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Leading) การปฏิบัติการ (Doing) การตรวจสอบ

ติดตามและประเมินผล (Controlling) และการปรับปรุงพัฒนา (Acting) ซึ่งการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ การจัดทำแผนการควบคุม ติดตามและประเมินผล จัดทำเครื่องมือ บันทึกผลการปฏิบัติและการรายงานผลการปฏิบัติ และมีการปรับปรุงพัฒนา โดยนำผลการตรวจสอบติดตามเสนอต่อที่ประชุมของโรงเรียนให้ระดมความคิดเห็นจากทุกฝ่าย วิเคราะห์สภาพปัญหา สถานการณ์และแสวงหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข ให้ได้มาตรฐานตามกระบวนการบริหาร

2. การพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)

ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

2.1 ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปข้อมูลจากการศึกษาสภาพการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำข้อคำถามการระดมย่อยและการจัดทำร่างคู่มือ ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ หน้าที่ปก ปรอง คำนำ สารบัญ บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ ส่วนเนื้อหา มี 3 บทประกอบด้วย บทที่ 1 การแนะแนวในโรงเรียน บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนว บทที่ 3 แนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก และประวัติย่อผู้เขียน

2.2 ดำเนินการประชุมกลุ่มย่อย Focus Group เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยได้ข้อสรุปประเด็นในการสนทนา ดังนี้

2.2.1 การกำหนดจุดมุ่งหมายของคู่มือฉบับนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางหรือเป็นกรอบให้โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ได้นำไปใช้ในการจัดการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณี สิริพันธุ์ (2548, หน้า 111) ที่มีกระบวนการในการสร้างคู่มือปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดงานบริการวิชาการและวิจัย คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างคู่มือโดยระบุต้องทำการศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของบุคลากรก่อนนำมาทำการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของคู่มือ

2.2.2 การกำหนดประเภทของผู้ใช้คู่มือ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ซึ่งในการจัดทำคู่มือต้องคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ใช้งานเพื่อให้การออกแบบหรือจัดทำคู่มือเป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรัสวดี จินดาเนตร (2553, หน้า 24) ที่กล่าวว่า คู่มือเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของผู้ใช้ให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างใดอย่างหนึ่งให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกันให้มากที่สุดและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2.3 ความเหมาะสมของรูปแบบคู่มือ รูปเล่มควรมีขนาดเล็ก ปกควรมีการตกแต่งกราฟิกมีความสมดุลทั้งซ้ายและขวารูปภาพประกอบหน้าปกควรมีความสอดคล้องหรือสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน ตัวอักษรควรจัดขนาดให้เหมาะสมและสีตัวอักษรควรเป็นสีต่างเล่ม ด้านเนื้อหาไม่ควรมีรายละเอียดมากเกินไปควรมีภาพหรือแผนภูมิประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับนุติ รุ่งสว่าง (2543, หน้า 23) ที่ระบุว่า คู่มือควรเป็นรูปเล่มเล็กกะทัดรัดขนาดพกพา มีความสวยงาม ที่ใช้ควบคู่กับการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่ายต่อการรับรู้ มีภาพประกอบ และมีแนวทางรายละเอียดสามารถปฏิบัติได้ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง และควรเป็นคู่มือที่ดีที่ประกอบไปด้วย รูปแบบ เนื้อหา และการนำไปทดลองใช้ปฏิบัติเกิดทักษะและเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติ

2.2.4 การกำหนดขอบเขตการจัดทำเนื้อหาคู่มือ มีขอบเขตเนื้อหา ดังนี้ ภารกิจงานแนะแนวในขอบข่ายงานบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ

บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล และแนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียน ตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 บท ได้แก่ บทที่ 1 การแนะแนวในโรงเรียน บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนว บทที่ 3 แนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของคู่มือที่ดีตามแนวทางของ สมมาตร ประสูสุวรรณ (2544, หน้า 76) และอนุชิต เริงจำเนียร (2545, หน้า 22) ซึ่งให้ความหมายของคู่มือไว้ว่าเป็นหนังสือเอกสารที่ใช้เป็นแนวทางให้ผู้ใช้คู่มือได้ศึกษาทำความเข้าใจได้จนบรรลุสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้น ในการออกแบบคู่มือควรมีองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักของการจัดทำคู่มือ ซึ่งมีการกำหนดให้คู่มือมีองค์ประกอบหลัก 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนประกอบตอนต้น ได้แก่ ปก คำนำ สารบัญ ส่วนที่เป็นเนื้อหา เป็นหลัก

2.2.5 การกำหนดข้อมูลในแต่ละขั้นตอน มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ขั้นตอนการดำเนินการบริหารแนะแนวของโรงเรียนในขอบข่ายงานบริการแนะแนวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ บริการศึกษาและรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล บริการสนเทศ บริการให้คำปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามผล ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาสาเหตุในการปฏิบัติงานแนะแนวจากผลการการศึกษาศาภาพการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ขั้นที่ 3 วิเคราะห์แนวทางแก้ไขปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนกำหนดโครงสร้าง จัดทำสารบัญและเนื้อหาของคู่มือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการกำหนดขั้นตอนในการจัดทำคู่มือของ ทศนีย์ ทิพย์คงคา (2547, หน้า 13) ที่ได้ระบุขั้นตอนก่อนการเขียนคู่มือว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 วิเคราะห์งานที่ปฏิบัติ ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ ขั้นที่ 3 วิเคราะห์แนวทางแก้ไข และขั้นที่ 4 วางแผนกำหนดโครงสร้าง

2.2.6 การลำดับเนื้อหาในการเขียนคู่มือ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) ส่วนนำประกอบไปด้วย หน้าปก ปกรอง คำนำ สารบัญ บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ 2) ส่วนเนื้อหาบทที่ 1 การแนะแนวในโรงเรียนประกอบไปด้วย จุดมุ่งหมายการแนะแนว ขอบข่ายของการแนะแนว รูปแบบวิธีการแนะแนว งานบริการแนะแนว โครงสร้างและบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานแนะแนว บทที่ 2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานแนะแนวประกอบด้วยหัวข้อ แนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) หลักการบริหารงานแนะแนวโรงเรียน องค์ประกอบของการบริหารงานแนะแนว และการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) บทที่ 3 แนวทางในการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) หรือที่เรียกว่าวงจรเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วยหัวข้อ แนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) แนวทางการดำเนินงานจัดบริการแนะแนว 5 บริการ (PDCA) รวมถึงปฏิทินการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียน 3) ส่วนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวกในเรื่องของคู่มือการใช้งานระบบ และประวัติย่อผู้เขียน ซึ่งสอดคล้องกับวิยะดา ธนสรรรณิษ (2558, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ส่วนประกอบของรูปแบบคู่มือที่สำคัญจะประกอบด้วยองค์ประกอบ ได้แก่ ส่วนประกอบตอนต้น ประกอบด้วย ปกนอก ปกใน คำนำสารบัญ บัญชีตาราง/บัญชีภาพประกอบ (ถ้ามี) ส่วนเนื้อหา และส่วนประกอบตอนท้าย ประกอบด้วย บรรณานุกรม ภาคผนวก และประวัติย่อผู้เขียน

2.3 ตรวจสอบคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือ ในด้านเนื้อหาที่มีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 6 รายการ ด้านรูปแบบมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 5 รายการ ด้านการนำไปใช้มีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 4 รายการ ด้านความเที่ยงตรงในการใช้งานมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 2 รายการและด้านความเชื่อมั่นในการใช้งานมีความคิดเห็นว่าเป็นเหมาะสมทั้ง 2 รายการ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ โดยมีข้อคิดเห็นและข้อข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้ 1) ปรับรูปแบบหัวข้อให้ตรงกันทั้งเล่ม 2) ควรปรับปรุงภาพและข้อความในแผนภาพให้ชัดเจน และ 3) ภาพประกอบหน้าปกควรเป็นภาพที่สื่อความหมายชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา

ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริบุญ จงวัณนิเวศย์และมาเรียม นิลพันธุ์ (2542 อ้างถึงในปทุมทิพย์ ตีบกคำ, 2548, หน้า 62-63) ตลอดจนมีกระบวนการพัฒนาคู่มือที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ พร้อมปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ทำให้ได้คู่มือที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พรรณี สิริพันธุ์ (2548, หน้า 96) ที่มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบคุณภาพความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของคู่มือพร้อมรับฟังข้อเสนอแนะในการปรับปรุงคู่มือและพบว่าผู้ใช้สามารถนำคู่มือไปปฏิบัติได้ในระดับดีมากและได้คู่มือที่มีความสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาปัจจุบันการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติตามแผนจึงควรมีการพัฒนาด้านนี้ให้มากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ ด้านการปรับปรุงพัฒนาจึงควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 สามารถนำผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ไปใช้ประกอบการบริหารงานแนะแนวโรงเรียน เพื่อพัฒนาการบริหารงานได้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.3 การนำคู่มือไปใช้ควรศึกษาตามขั้นตอนที่ได้ระบุไว้ในคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนตามแนวคิดการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อให้การพัฒนาเกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ของคู่มือ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมให้การบริหารงานแนะแนวที่ประสบผลสำเร็จโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อนำมาพัฒนาแนวทางการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาในเรื่องการหาคุณภาพของคู่มือการบริหารงานแนะแนวโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อพัฒนาคู่มือให้มีประสิทธิภาพมีมาตรฐานและสอดคล้องกับสภาพบริบทที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *การส่งเสริมการจัดงานแนะแนว*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564).

กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์.

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2542). รายงานการวิจัยการศึกษาและจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

อาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษาบรรพบุรุษศิลปวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฉวีวรรณ พันวัน. (2552). การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอนครชัยศรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.

เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทัศนีย์ ทิพย์คงคา. (2547). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูเพื่อบูรณาการจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน.

วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร. 12(22), 1-8.

นฤมล จันทร์นิยม. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานและแนวของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานและแนวใน

โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ศิลปวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ (ศษ.ม.). พระนครศรีอยุธยา:

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

นุดี รุ่งสว่าง. (2543). การพัฒนาคู่มือการสร้างหลักสูตรระดับโรงเรียนสำหรับครูประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปทุมทิพย์ ตีบุกคำ. (2548). การพัฒนาคู่มือแนะนำกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับอาสาสมัคร

สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. ศิลปวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พรรณณี สิริพันธุ์. (2548). การสร้างคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดงานบริการวิชาการและวิจัย

คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

พิศาล ทวีทรัพย์ราษฎร์. (2549). การพัฒนาแนวทางของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

นครนายก. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วิยะดา ธนสรรรณิษ. (2558). การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

เศกคัย อาศัยราช. (2548). การบริหารงานและแนวของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

สมมารดี ประสูวรรณ. (2544). การพัฒนาคู่มือครูในโรงเรียนทหารช่าง. สารนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุรัสวดี จินดาเนตร. (2553). การพัฒนาคู่มือการสอนโครงงานคณิตศาสตร์สำหรับครูในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนดารา

วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. สารนิพนธ์ กศ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อวยชัย ศรีตระกูลและคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 15(4), 85 – 95.

อณัฐ ลัดลอย. (2561). การแนะแนวอาชีพเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานของนักเรียนสายสามัญ

ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสยาม.

อนุชิต เชิงจำเนียร. (2545). คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะคนดีของนักเรียน นักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา.

กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.